

KFIR

Klagenemnda for industrielle rettigheter

AVGJØRELSE

Sak: 22/00037
Dato: 21.februar 2024

Klager: Yaesu Musen Co Ltd
Representert ved: Brandit AS

Innklaget: Meta Platforms, Inc. (tidligere Facebook, Inc.)
Representert ved: Zacco Norway AS

Klagenemnda for industrielle rettigheter sammensatt av følgende utvalg:

Gunhild Giske Skyberg, Martin Berggreen Rove og Kari Anne Lang-Ree

har kommet fram til følgende

AVGJØRELSE

1 Kort framstilling av saken:

- 2 Saken gjelder klage over Patentstyrets avgjørelse av 14. desember 2021, hvor ordmerket STANDARD HORIZON, søknadsnummer 200105512, internasjonal registrering nr. 753881, ble opprettholdt for angivelsen «marine VHF radio transceivers» i klasse 9, men slettet for alle de øvrige varer i klasse 9, på grunn av manglende reell bruk, jf. varemerkeloven § 37.

- 3 Varemerket ble gitt virkning i Norge den 25. september 2003 for følgende varer:

Klasse 9: Telecommunication machines and apparatus, parts and accessories for telecommunication machines and apparatus, electronic machines and apparatus, parts and accessories for electronic machines and apparatus, aerials, amplifiers, amplifying tubes, amplifying valves, answering machines, anti-interference devices (electricity), cabinets for loud speakers, chips (integrated circuits), electromagnetic coils, holders for electric coils, electric coils for telecommunication apparatus, electric installations for the remote control of industrial operations, electro-dynamic apparatus for the remote control of signals, electronic pocket translators, galena crystals (detectors), intercommunication apparatus, loudspeakers, printed circuits, radios, vehicle radios, radiotelegraphy sets, radiotelephony sets, sound transmitting apparatus, telegraphs (apparatus), telephone apparatus, telephone receivers, telephone transmitters, teletypewriters, transistors (electronic), transmitters (telecommunication), transmitters of electronic signals, transmitting sets (telecommunication), vacuum tubes (radio), video telephones, word processors.

- 4 Facebook, Inc. begjærte administrativ overprøving den 5. mars 2021, med krav om slettelse på grunn av manglende bruk, jf. varemerkeloven § 37.
- 5 Klage kom inn 14. februar 2022. Patentstyret har vurdert klagen og ikke funnet det klart at den vil føre fram. Klagen ble deretter oversendt Klagenemnda for videre behandling den 17. mars 2022, jf. varemerkeloven § 51 andre ledd.

6 Grunnene for Patentstyrets vedtak er oppsummert som følger:

- Den internasjonale registreringen, ordmerket STANDARD HORIZON, slettes for alle varene i klasse 9, med unntak av «Marine VHF radio transceivers», jf. varemerkeloven § 37. I sakskostnader betaler Yaesu Musen Co Ltd kr 39 750,- til Facebook, Inc, jf. patentstyreloven § 9.
- Merket er tatt i reell bruk for «Marine VHF radio transceivers».

- De totalt innleverte fakturaene viser et salg av nærmere 60 slike VHF radioer. Når bilagene ses i sammenheng med ordrene, produktkatalogen og utskrifter fra hjemmesidene, så har innehaver dokumentert hvor, når, hvordan og hvilket omfang bruken har hatt. Samlet sett er det sannsynliggjort at omfanget av salget og markedsføringen er tilstrekkelig.
- Det er derimot ikke tilstrekkelig sannsynliggjort at merket er tatt i reell bruk for de andre varene i varefortegnelsen, herunder «tilleggsprodukter». Innehaver har ikke på samme måte som for marine VHF radioer, dokumentert at merket er brukt på disse varene eller deres innpakning. Bruk av STANDARD HORIZON på ordrene sendt fra forhandleren til Yaesu UK Limited er ikke alene tilstrekkelig til å vise at merket er brukt i forbindelse med salg av varene. Det er heller ikke dokumentert at det er vanlig i bransjen for produsenter av marine VHF radioer også å produsere tilleggsprodukter. Dette kan være tredjepartsprodukter for bruk sammen med og som er kompatible med VHF radioene. Vi kan ikke se at dette er ekstern og utadrettet bruk. Når innehaver ikke har dokumentert at merket er brukt på produktene, deres innpakning og i markedsføring, kan Patentstyret ikke se at merket er tatt i reell bruk.
- Merkets generelle angivelse «Telecommunication machines and apparatus», omfatter alle maskiner og apparater som benyttes ved telekommunikasjon, blant annet telefoner, datamaskiner, radioer og TV. Alle de nevnte produktkategoriene vil ut fra deres forskjellige formål og anvendelsesområder, kunne medføre at den generelle angivelsen i varefortegnelsen må deles opp i selvstendige underkategorier. Spørsmålet blir om den selvstendige underkategorien «radio», kan deles opp i ytterligere underkategorier. Marine VHF (Veldig Høy Frekvens) radioer er en spesiell type radio som skal knyttes opp til det sivile maritime VHF nettverket som driftes av Telenor Kystradio. VHF radioen skal registreres, det kreves et sertifikat for gjennomført kurs og det må betales en årlig avgift. Mobiltelefoner antas ikke å kunne erstatte VHF radioer, da dekningen på sjøen ikke er tilstrekkelig. Dette er dermed en spesiell type nødradio til bruk i båter på sjøen. Det er etter dette klart at marine VHF radioer skiller seg vesentlig fra andre typer radioer hva gjelder formål og anvendelsesområde. Vi legger etter dette til grunn at «marine VHF radioer» representerer en selvstendig underkategori av den generelle kategorien «radioer».
- Det at noen slike radioer kan ha en tilleggsfunksjon som gjør det mulig å ringe fasttelefoner eller mobiltelefoner, medfører ikke at bruk av merket for marine VHF radioer også skal anses som bruk for fast- eller mobiltelefoner. Dokumentasjonen gir ikke inntrykk av at innehaver har forsøkt å skape en markedsandel for mobiltelefoner eller GPS. Det er usannsynlig at marine VHF radioer med slike tilleggsfunksjoner kan erstatte behovet for mobiltelefoner. Forbrukere som kjøper slike VHF radioer vil dermed fremdeles ha et behov for en mobiltelefon og vice versa. Denne tilleggsfunksjonen må anses som underordnet den hovedfunksjonen slike radioer har, og kan dermed ikke også anses å være en mobiltelefon, se en lignende vurdering i EU-retten sak T-561/20, Sony Interactive Entertainment Europe Ltd v. EUIPO, avsnitt 61-63.

- Resultatet i saken innebærer at kravstiller må anses å ha vunnet saken i det vesentligste. Det er rimelig at nødvendige sakskostnader tilkjennes i denne saken, og kravstilleres sakskostnader som er krevet dekket er rimelige. Sakskostnadene bør settes til kr 39 750,-, og dette blir å tilkjenne kravstiller.

7 Klager har for Klagenemnda i korte trekk gjort gjeldende:

- Beslutningen om å opprettholde den internasjonale registreringen kun for «Marine VHF radio transceivers» i klasse 9, og tilkjenne kravstiller sakskostnader er ikke riktig. Patentstyrets avgjørelse må derfor oppheves.
- Klager anførte opprinnelig at registreringen må opprettholdes i sin helhet, men har underveis i klagebehandlingen framlagt følgende justerte påstander:

1. Prinsipalt: Patentstyrets avgjørelse oppheves og Yaesu Musens internasjonale registrering nr. 0753881 med norsk varemerkesøknad nr. 200105512, STANDARD HORIZON, opprettholdes for

«Telecommunication machines and apparatus, parts and accessories for telecommunication machines and apparatus, parts and accessories for electronic machines and apparatus, aerials, amplifiers, intercommunication apparatus, loudspeakers, radios, vehicle radios, radiotelegraphy sets, radiotelephony sets, sound transmitting apparatus, transmitters (telecommunication), transmitters of electronic signals, transmitting sets (telecommunication)».

2. Subsidiært: Patentstyrets avgjørelse oppheves og Yaesu Musens internasjonale registrering nr. 0753881 med norsk varemerkesøknad nr. 200105512, STANDARD HORIZON, opprettholdes for

«Radio transceivers, as well as parts and accessories for radio transceivers».

3. Patentstyrets avgjørelse om å tilkjenne Meta sakskostnader oppheves.

4. Prinsipalt om sakskostnader for Klagenemnda: Yaesu Musen tilkjennes sakskostnader fullt ut for behandlingen av saken i Klagenemnda.

5. Subsidiært om sakskostnader: Meta tilkjennes ikke sakskostnader.

6. Atter subsidiært om sakskostnader: Metas sakskostnadskrav nedskrives betraktelig.

- Patentstyrets avgjørelse er feil da den medførte en altfor omfattende nedskrivning av varefortegnelsen. Det er ikke tatt hensyn til om produktet tilhører en eller flere overkategorier som medfører at klager har en legitim kommersiell interesse i at merket blir opprettholdt for en bredere produktkategori.

- I tillegg til dokumentasjonen som ble framlagt til Patentstyret, framlegges til KFIR en god del mer dokumentasjon i form av blant annet fakturaer, salgsordrer, kataloger, og daterte utskrifter fra nettet med produkter som kan knyttes til fakturaer og salgsordrer. Katalogene inneholder bilder som viser varene og deres emballasje. Katalogene innklagede hevder er rettet mot EU og Asia-Pacific er rettet mot Europa, og da også Norge. Tilleggsdokumentasjonen er mer enn bare «gjentakelser», slik innklagede hevder. Det er åpenbart at tilleggsdokumentasjonen gjør at bruksplikten er oppfylt. Ettersom Patentstyret framholdt at sladdingen av antall solgte enheter var en svakhet ved bevisene, har klager for KFIR levert inn usladdede fakturaer og kjøpsordrer. KFIR kan derfor se omfanget av salg av produkter og tilbehørsprodukter under merket. Fakturaene og kjøpsordrene innlevert til KFIR er unntatt offentlighet.
- Den relevante brukspliktperioden er 5. mars 2016 til 5. mars 2021. Udatert og for sent datert dokumentasjon er likevel relevant da forholdene og produktene ikke har endret seg.
- Varemerket STANDARD HORIZON har vært i bruk for marine kommunikasjonsapparater i mer enn 50 år, og bruk av merket er verdensomspennende. Bruken i Norge er omfattende.
- I Europa selges klagers STANDARD HORIZON-varer gjennom klagers britiske datterselskap Yaesu UK Limited. I Norge selges varene av norske forhandlere som Norway Marine Supply (NMS) og Seatronic, som igjen detaljseiler til norske forbrukere. NMS omsetter klagers produkter i Norge via nettbutikken maritim.no og butikken Maritim Båttutstyr. Båttutstyr AS omsetter produktene via nettsiden seatronic.no, og er av klager omtalt som Seatronic. Seatronic og NMS er selvstendige norske selskap og er ikke eiet eller kontrollert av Yaesu Musen. Telenor Kystradio er også en av klagers forhandlere, og salg via Telenor Kystradio gir god eksponering av varemerket.
- Bruksplikten er oppfylt allerede ved NMS salg og markedsføring av klagers produkter og tilbehør. Det er snakk om mange produkter til betydelige verdier. Produktene har blitt markedsført til norske kunder gjennom NMS' kataloger slik at disse er bragt på markedet ikke bare til forhandlere, men også til forbrukerne. Det må legges til grunn at alle produktene NMS har kjøpt fra Yaesu er bragt i salg i Norge. Dokumentasjonen viser at klager leverer kommunikasjonsapparater, lydutstyr og tilleggsprodukter i et stort omfang til sine norske forhandlere.
- Seatronic fører og har ført STANDARD HORIZON produkter i en årrekke. Noe av markedsførings- og salgsmaterialet er datert etter brukspliktperioden, men er likevel relevant da de er innhentet kort tid etter at kravet ble innlevert og sett i lys av den øvrige dokumentasjonen, særlig produktbeskrivelsene og produktkodene i fakturaene, jf. C-259/02 La Mer Technology avsnitt 31. Det framstår usannsynlig at bruken er annerledes eller har blitt igangsatt først etter utløpet av brukspliktperioden. Bilagene er relevante ettersom Seatronic sin virksomhet ikke har endret seg nevneverdig mellom 5. mars 2021 til 5. april 2022.

- Dokumentasjonen viser salg av kommunikasjonsapparater og tilleggsprodukter som håndholdt VHF, belteklips, ladekabler, innfellingsbrakett, flytetrekk, antenne, GPS antenne, ladere, batterikassetter, batteripakke, skjøtekabler, forlengerkabel, kabel med støpsel, støvdeksel, ladestasjoner, batterier, GPS-antennar, øreplugger, loudhailers, høyttalere, høyttalere med forsterker, mikrofoner, headsett og håndsett, flytedeksel, trådløst tilkoblingspunkt og skruer under merket STANDARD HORIZON.
- Samlet sett viser dokumentasjonen omfattende bruk av varemerket STANDARD HORIZON for kommunikasjonsapparater, lydutstyr og tilbehør til disse i Norge i den relevante tidsperioden. Merket er tydelig plassert på kommunikasjonsapparatene, og varemerket benyttes ved markedsføring og salg både på selve produktene, deres emballasje, markedsføringsmateriell og på fakturaene. Klager har en legitim interesse i at registreringen opprettholdes for disse varene.
- Patentstyrets nedskrivning av «telecommunication machines and apparatus» til «marine VHF radio transceivers» er i strid med rettspraksis om bruksplikt, jf. C-714/18 P Taiga og T-126/03 Aladin. Brukens omfang har vært betydelig og knytter seg til flere produkter. Det er viktig at vernet opprettholdes for en bred varefortegnelse slik at klager ikke fratas muligheten til å lage nye produkter i framtiden eller videreutvikle eksisterende porteføljer til ny teknologi, jf. T-126/03 Aladin avsnitt 51 og 53.
- Dokumentasjonen for kommunikasjonsapparater som fastmonterte og håndholdte VHF-er og tilbehør som ladere, batterier, ledninger osv, viser reell bruk for klagers prinsipale varefortegnelse. Kommunikasjonsapparatene er komplekse teknologiske produkter som inneholder en rekke funksjoner utover å være en radio. Mange har for eksempel GPS (Global Position System) og DSC (Digital Selective Calling), som gjør at de kan sende nødsignaler. Klagers kjerneprodukter må anses å være (tele)kommunikasjonsapparater, fordi disse er komplekse kommunikasjonsapparater som tar i bruk både telekommunikasjons-, radio, GPS og DSC-teknologi. Dokumentasjonen viser markedsføring og salg av varer som «aerials», «amplifiers», «loudspeakers» og «sound transmitting apparatus», og deler og tilbehør til kommunikasjonsapparater og elektroniske maskiner og apparater, som ladekabel, monteringsbrakett, forlengerkabel, kablet håndsett, trådløst håndsett, forlengerkabel mikrofon og batterier.
- Innklagedes anførsel om at klager kun har lagt fram noen fakturaer for to kjøpere i Norge kan ikke føre fram. Antall fakturaer og salgsordrer er svært høyt, og fakturaene er alene nok til å oppfylle bruksplikten, jf. lempelighetsvurderingen av reell bruk og EUIPO Guidelines.
- Det er ikke ført bevis for salg til sluttbrukere, men det har formodningen mot seg at Seatronic og NMS ikke har solgt eller forsøkt å selge til norske sluttbrukere varene som er kjøpt fra Yaesu Musen. Katalogene og nettsidene viser at forhandlerne fører STANDARD HORIZON-produktene og at dette formidles utad, presumptivt til

sluttbrukerne. Salgene til Seatronic og NMS utgjør dermed reell bruk, jf. EUIPOs Guidelines.

- Klager oppfatter at innklagede ikke bestrider at bruksplikt er dokumentert for «Marine VHF radio transceivers».
- Innklagedes atter subsidiære påstand må avvises. Nedskrivning til «marine VHF radio transceivers, as well as parts and accessories for Marine VHF radio transceivers» vil ikke gi klager mulighet til å utvide varesortimentet, og derfor er ulovlig, jf. T-126/03 Aladin avsnitt 51. Innklagedes henvisning til VM 2021/00153 VIKSUND kan ikke føre fram, fordi KFIR ikke begrenset registreringen til fiskebåter, men til den bredere angivelsen motorbåter.
- Det er ikke nødvendig at merket plasseres på selve produktet slik innklagede hevder, det er tilstrekkelig at merket brukes i relasjon til varene, enten dette er plassert på varene, brukes i markedsføringsmateriell eller fakturaer som knytter seg til varene og at merket brukes på en slik måte at omsetningskretsen kan se bruken som en angivelse av kommersiell opprinnelse, jf. T-105/13 Trinkfix/Drinkfix avsnitt 29 og EUIPO Guidelines.
- I andre territorier enn Norge brukes merket for andre typer telekommunikasjonsapparater enn «VHF transceivers», og som ikke er begrenset til maritim bruk.

Sakskostnader

- Patentstyrets avgjørelse om å tilkjenne innklagede sakskostnader er feil og må oppheves. Klager krever tilkjent dekket sakskostnader fra motparten på til sammen NOK 220 494,00, jf. patentstyrelova § 9.
- Innklagede har ikke forsøkt å få til en minnelig løsning, og det ville vært tilstrekkelig med et samtykke. Klager bruker varemerket sitt i Norge og har ikke annet valg enn å forsvare registreringen sin. Det er urimelig at klager skal dekke innklagedes kostnader på bakgrunn av innklagedes unødvendig aggressive og kostnadsøkende oppførsel. Klagers kostnader økes ved at klager har hjemlandsfullmektig i Japan slik vanlig praksis er, og er forpliktet til å oppnevne en fullmektig med autorisasjon til å representere seg i varemerkesaker i Norge.
- Subsidiært, dersom innklagede får medhold, bes det om at innklagede ikke får dekket sine sakskostnader. Slettelleskravet kom ut av det blå, uten at klager ble kontaktet først. Atter subsidiært anføres det at innklagedes sakskostnadskrav nedskrives betraktelig.

8 Innklagede har for Klagenemnda i korte trekk gjort gjeldende:

- Innklagede framsetter følgende påstander:
 - 1 Internasjonal varemerkeregistrering nummer 753881 STANDARD HORIZON slettes i sin helhet.
 - 2 Subsidiært; Internasjonal varemerkeregistrering nummer 753881 STANDARD HORIZON slettes for alle varer, unntatt for «Marine VHF radio transceivers».
 - 3 Atter subsidiært; Internasjonal varemerkeregistrering nummer 753881 STANDARD HORIZON slettes for alle varer, unntatt for «Marine VHF radio transceivers, as well as parts and accessories for Marine VHF radio transceivers».
 - 4 I ethvert tilfelle; Patentstyrets tilkjennelse av sakskostnader i favør av Meta Platforms, Inc. (tidligere Facebook, Inc) opprettholdes, og Yaesu Musen Co Ltd pålegges å erstatte Meta Platforms, Inc. sine kostnader i forbindelse med klageprosessen for Klagenemnda for industrielle rettigheter.

Bilag 1 – 26

- Merkehaber har bevisbyrden for å sannsynliggjøre reell bruk. Dokumentasjonen er ikke tilstrekkelig til å sannsynliggjøre reell bruk av det omtvistede varemerket i Norge i den relevante perioden. Den dokumenterte bruken er i betydelig grad utenfor brukspliktperioden, mye er udatert og noe må legges til grunn at er blitt til i anledning slettelssaken og kan følgelig ikke tillegges betydning. Mye av informasjonen er sladdet, slik at viktig informasjon blir usynlig/utilgjengelig, dette må etter omstendighetene bedømmes i merkehavers disfavør.
- Dokumentasjonen knytter seg i realiteten kun til Marine VHF Radio transceivers, men framstår som langt fra tilstrekkelig til å understøtte reell bruk på det norske markedet. Patentstyrets vurdering er korrekt hva gjelder de andre varene i varefortegnelsen, herunder «tilleggsprodukter», og innklagede kan her i det vesentlige tiltre Patentstyrets synspunkter.
- Det er avbildet en rekke «tilleggsprodukter» som vil passe til Marine VHF radio transceivers, men disse kan like gjerne passe til andre radio transceivers under andre kjennetegn. Ingen av de avbildede tilleggsproduktene er merket med STANDARD HORIZON som kjennetegn, og det er følgelig ingen holdepunkter for at merket er relatert til noe annet enn Marine VHF radio transceivers som sådan. Det er dermed ikke sannsynliggjort at tilleggsproduktene selges under kjennetegnet STANDARD HORIZON.
- Utdrag fra nettkataloger, nettsider, produktkatalogen Maritim Båttutstyr 2018 og bestillingene fra de to tilbyderne av varene er ikke nok til å vise reell bruk, da det mangler informasjon om omfang av faktisk salg til norske forbrukere.

- Bruken av YAESU STANDARD HORIZON oppe til høyre på fakturaene har mer preg av angivelsen av foretaksnavn, og uten at det bidrar til hvordan produktene er merket.
- Verken ordresedler eller fakturaer er ledsaget av noe som viser de aktuelle produktene.
- Subsidiært anføres at reell bruk uansett ikke kan anses å foreligge for noe annet enn Marine VHF radio transceivers. Patentstyrets nedskrivning fra «telecommunication machines and apparatus» er riktig. Hvis et merke bare har vært i bruk for en undergruppe av en hovedkategori, så skal varefortegnelsen nedskaleres til kun å gjelde de konkrete vareslag/underkategorier som merket faktisk er blitt brukt for, jf. LB-2020-20389 SVANE.

Bilag 27 – 49

- Dokumentasjonen i bilag 27-49 er i hovedsak gjentakelser fra bilag 4-26, og er ikke tilstrekkelig til å endre slettellesavgjørelsen fra Patentstyret eller endre innklagedes syn.
- Flere av katalogene retter seg mot EU og Asia-Pacific og ikke Norge. Av denne grunn er de lite egnet til å belyse brukssituasjonen i Norge.
- Alt av tilbehør og enkeltstående produkter, utover varen Marine VHF radio transceivers, er konsekvent presentert under andre kjennetegn/navn/koder enn STANDARD HORIZON, for eksempel: «FBA-42 Alkaline» Battery Tray, «MMB-84» Brackets og «MLS-300» External Speaker. Dette er varer som antagelig kan brukes sammen med og er kompatible med klagers varer, men det framstår som klart at ingen av produktene i katalogene, bortsett fra Marine VHF radio transceivers, er merket med STANDARD HORIZON.
- Katalogene fra Maritim Båttutstyr/Norway Marin Supply (NMS) kan nok ha mer relevans for det norske markedet. Disse inneholder i hovedsak noen bilder av Marine VHF radio, men bilder av ekstrautstyr og tilbehør er fraværende. De høyttalerne og megafonene som er vist presenteres ikke som STANDARD HORIZON-produkter, men som at de kan brukes sammen med/være kompatible med STANDARD HORIZON VHF-er.
- Fakturaene til Seatronics sammen med kjøpsordrene ligger delvis utenfor den relevante brukspliktperioden. Fakturaene og bestillingene angir ikke STANDARD HORIZON som kjennetegn for de spesifikke varene, men snarere er det henvist til artikler som ««VHF Marine handheld Transceiver» - China» og ««Antenna Connector SMA» - Taiwan». Fakturaene til NMS inneholder ingen referanser til STANDARD HORIZON som navn på de spesifikke varene, selv om innkjøpsordrene til en viss grad har slike referanser. Sammenlignet med kataloger fra NSM framstår det klart at det kun er Marine VHF radio transceivers som faktisk er merket med STANDARD HORIZON. Det er dermed klart ikke grunnlag for å anta at noen andre artikler har eller har hatt slik merking.

Bilag 50 – 144

- Disse bilagene dreier seg i stor grad om gjentakelse av de samme bevisene som i bilagene 1-26 og 27-49.
- Den samlede dokumentasjonen knytter seg kun til to kjøpere i Norge, nemlig Norway Marine Supply AS (NSM) og Seatronic AS. Begge disse kjøperne oppfattes å tilhøre klagers egen salgsorganisasjon, iallfall omtales de av Yaesu Musen selv som deres distributører. Det er ikke dokumentert salg overhode til sluttbrukere i Norge. Det at dokumentasjonen utelukkende referer til interaksjoner mellom Yaesu Musen og deres salgsapparat og kommersielle partnere, tilsier at slike bevis bør vurderes med forsiktighet. Det er ikke framlagt forhandleravtaler mellom klager og NSM, Seatronic og heller ikke Telenor Kystradio, og det er derfor uvisst om disse er parallellimportører eller andre typer aktører som opererer løsrevet fra merkehaber.
- Klager har kun inngitt fakturaer fra to kjøpere i Norge, nemlig Norway Marine Supply AS (NSM) og Seatronic AS. De framstår begge å tilhøre klagers egen salgsorganisasjon. Dokumentasjonen har derfor lav bevisverdi.
- Den prinsipale påstanden er at merket må slettes i sin helhet. Subsidiært anføres at Patentstyrets slettelssavgjørelse er korrekt. Den klare tendensen i praksis er at hvis et merke har vært i bruk kun for en undergruppe av en hovedkategori, så skal varefortegnelsen nedskaleres til kun å gjelde denne konkrete underkategorien. Når det gjelder innklagedes atter subsidiære påstand, anfører innklagede at alle de ekstra komponenter som klager har pekt på synes uløselig sammenkoblet med Marine VHF radio transceivers, og de utgjør integrerte deler av slike transceivers – typisk antenner, batterier, mikrofoner, høyttalere, skruer og braketter som skal monteres som bestanddeler til og sammen med slike transceivers. Dokumentasjonen representerer ikke alminnelige antenner, batterier, mikrofoner, høyttalere o. l. med «allround» funksjoner. Dette innebærer at formålet/bruken er veldig spesifikk og uløselig forbundet med slike radiosendere.
- De nettbaserte utskriftene er datert 8. mars 2023 og må derfor anses som irrelevante. Fotografiene av varer er udaterte og bilag 69 synes å bekrefte at utstyret er i samsvar med et EU-direktiv, og kan derfor ikke kaste lys over sakens spørsmål. Bruksanvisningene viser at deler som antenner og mikrofoner er nettopp deler til det helhetlige produktet VHF radio transceivers, og ikke selvstendige varer. Brukermanualene viser dermed at STANDARD HORIZON ikke brukes for produkter utover det Patentstyret opprettholdt registreringen for, eventuelt innklagedes subsidiære påstand. Dette støttes også av bilag 144. Innklagede bestrider klagers prinsipale påstand, og peker spesielt på at denne representerer svært brede og generelle overbegreper, og de må anses som langt bredere enn det klager med rimelighet kan anerkjennes adgang til å opprettholde registreringen for.

Sakskostnader

- Patentstyrets sakskostnadsavgjørelse må anses korrekt, og det bes om at Klagenemnda opprettholder denne delen av Patentstyrets avgjørelse.
- Klagenemnda bes om å pålegge klager å dekke innklagedes kostnader i forbindelse med klagebehandlingen, og krever her dekket 38,5 arbeidstimer på til sammen NOK 125 125,00, jf. patentstyrelova § 9. Merverdiavgift er ikke medtatt da kravstiller er et utenlandsk selskap.
- Innklagede må anses å ha fått medhold «i det vesentlige» om STANDARD HORIZON slettes i sin helhet, om Patentstyrets avgjørelse opprettholdes og om KFIR skulle opprettholde merket for innklagedes atter subsidiære påstand.
- Dersom Klagenemnda kommer til at klager skal tilkjennes sakskostnader bes det om at kostnadskavet reduseres betydelig. Den store mengden bevis som kun er forelagt Klagenemnda, må samlet sett antas å ha skapt ekstraarbeid og kostnader for innklagede. Det er ikke rimelig at innklagede skal belastes med slike kostnader uavhengig av det endelige resultatet.
- Klager har framlagt erstatningskrav ikke kun for fullmektig i Norge, men også for fullmektig i Japan. Dette framstår unødvendig. Klager må i en sak som berører Norge, selv ta kostnadene med japansk fullmektig.

5 Klagenemnda skal uttale:

6 Klagenemnda er kommet til et annet resultat enn Patentstyret.

- 7 Klagenemnda skal ta stilling til hvorvidt ordmerket STANDARD HORIZON helt eller delvis skal slettes for varene i klasse 9, på grunn av manglende reell bruk, jf. varemerkeloven § 37 første ledd. Klagenemnda tar utgangspunkt i varene som faller inn under klagers prinsipale påstand.
- 8 Klager har for Klagenemnda lagt fram ytterligere bruksdokumentasjon. Saken står dermed delvis i et annet lys for Klagenemnda enn den gjorde for Patentstyret.
- 9 Klagenemnda konstaterer at det foreligger rettslig interesse, jf. varemerkeloven § 39. Dette er heller ikke omstridt.
- 10 Etter varemerkeloven § 37 første ledd, skal en registrering av et varemerke helt eller delvis slettes dersom bruken av merket har vært avbrutt i fem år i sammenheng. For å oppfylle bruksplikten, er det nødvendig at merket har vært i reell bruk her i riket. Bestemmelsen i varemerkeloven § 37 gjennomfører varemerkedirektivet (2008/95/EC) artikkel 12 nr. 1, som svarer til dagens varemerkedirektiv (2015/2436) artikkel 19.

Praksis fra EU-domstolen er dermed relevant ved fastleggelsen av bruksplikten nærmere innhold.

- 11 Klagenemnda slutter seg til Patentstyrets vurdering om at den relevante brukspliktperioden er fra 5. mars 2016 til 5. mars 2021. Partene framstår ikke å ha bestridt dette.
- 12 For at et varemerke skal ha vært i reell bruk, må det ha blitt brukt for å skape eller bevare en markedsandel for de varer eller tjenester det er snakk om, og ikke bare for å reservere rettighetene til et varemerke, jf. EU-domstolens avgjørelser i sakene C-40/01 MINIMAX, C-259/02 LA MER TECHNOLOGY og C-416/04 P VITAFRUIT avsnitt 70.
- 13 Det er kun bruk av merket i samsvar med varemerkets garantifunksjon som er relevant, jf. C-40/01 MINIMAX, C-259/02 LA MER TECHNOLOGY og C-689/15 W.F. Gözze Frottierweberei GmbH avsnitt 42.
- 14 Varemerket må være brukt overfor omsetningskretsen på en måte som er reell sammenlignet med det som er vanlig for tilsvarende typer varer og tjenester. Klagenemnda presiserer at bruksplikten praktiseres relativt lempelig av EU-domstolen, og at det ikke er noe krav om at bruken må ha vært i omfattende kommersiell skala. Så lenge bruken tjener et reelt kommersielt formål, kan selv minimal bruk eller bruk av én enkelt importør være tilstrekkelig, jf. C-259/02 LA MER TECHNOLOGY og C-416/04 P VITAFRUIT avsnitt 72. Bruken må likevel være tilstrekkelig til å vise at registreringshaver har reelle kommersielle interesser i merket, og dermed har et rimelig krav på å få opprettholde varemerkeretten, vurdert opp mot tredjepersoners interesse i å ta merket i bruk, se Lassen og Stenvik (Kjennetegnsrett) 4. utg. side 209.
- 15 I vurderingen av om merket er tatt i reell bruk, skal Klagenemnda foreta en skjønnsmessig helhetsvurdering hvor det tas hensyn til varen eller tjenestens art, særlige forhold i det relevante markedet og omfanget og hyppigheten av bruken, jf. C-40/01 MINIMAX og C-259/02 La Mer Technology. Det kan i tillegg tas hensyn til regelmessigheten av bruken og hvorvidt merket brukes til å markedsføre varer og tjenester fra innehaverens virksomhet eller kun deler av disse, jf. C-416/04 P VITAFRUIT avsnitt 70-72. Når det gjelder vurderingen av omfang og hyppighet, kan det tas hensyn til om dokumentasjonen viser at merket var til stede på markedet på en måte som var effektiv, konsistent over tid og stabil, jf. C-234/06 P Il Ponte Finanziaria SpA v. OHIM avsnitt 74. Dokumentasjonen må derved kunne vise når, hvor, i hvilket omfang og på hvilken måte merket er tatt i bruk på, jf. C-416/04 P VITAFRUIT avsnitt 74 og C-141/13 P Reber Holding GmbH & Co v. OHIM avsnitt 29 og 30.
- 16 I rettspraksis er det lagt til grunn at vurderingen av reell bruk må baseres på solide og objektive bevis som godtgjør en effektiv og tilstrekkelig bruk av varemerket i det aktuelle markedet, jf. T-215/13 Deutsche Rockwool Mineralwoll v OHIM avsnitt 26 og T-584/14 Inditex v. OHIM avsnitt 19.

- 17 Spørsmålet i saken er dermed om klagers dokumentasjon er tilstrekkelig til å vise at merket STANDARD HORIZON er tatt i reell bruk i den relevante perioden for hele eller deler av varefortegnelsen i klasse 9, jf. varemerkeloven § 37. Klagenemnda tar utgangspunkt i varefortegnelsen som samsvarer med klagers prinsipale påstand, nemlig:

Klasse 9: Telecommunication machines and apparatus, parts and accessories for telecommunication machines and apparatus, parts and accessories for electronic machines and apparatus, aerials, amplifiers, intercommunication apparatus, loudspeakers, radios, vehicle radios, radiotelegraphy sets, radiotelephony sets, sound transmitting apparatus, transmitters (telecommunication), transmitters of electronic signals, transmitting sets (telecommunication).

- 18 Klagenemnda er kommet til at dokumentasjonen viser reell bruk av merket her i riket innenfor den relevante brukspliktperioden for varer som faller inn under følgende varefortegnelse:

Klasse 9: Radio transceivers; parts and accessories for radio transceivers; aerials for radio transceivers; amplifiers for radio transceivers; loudspeakers for radio transceivers.

- 19 Klagenemnda er med andre ord kommet til at dokumentasjonen viser reell bruk for deler av merkets registrerte varefortegnelse, herunder deler av varefortegnelsen i klagers prinsipale påstand, og at merket derfor delvis skal slettes, jf. varemerkeloven § 37 første ledd. Klagenemnda har foretatt en helhetlig vurdering av den samlede dokumentasjonen, men anser det tilstrekkelig for den konkrete begrunnelsen å kun vise til utvalgte eksempler fra dokumentasjonen. Klagers henvisninger til nærmere angitte bilag er ment som henvisninger til klagers dokumentasjon som er innlevert i forbindelse med klagen.
- 20 Merkehaber i saken er Yaesu Musen Co Ltd. Som merkehavers bruk regnes også bruk som en annen gjør med samtykke fra merkehaveren, jf. varemerkeloven § 37 andre ledd andre punktum. For eksempel kan en lisenshavers bruk være tilstrekkelig til å oppfylle bruksplikten, jf. Ot.prp. nr. 98 (2008-2009) side 69. Klagenemnda er ikke i tvil om at det samme må gjelde for datterselskapers bruk, herunder forhandlere til datterselskaper.
- 21 Klagenemnda finner at klager har tilstrekkelig godtgjort at Yaesu UK Ltd er datterselskap til klager Yaesu Musen Co Ltd, og at Norway Marine Supply AS (heretter kalt NSM) og Båtutstyr AS (heretter kalt Seatronic) er datterselskapets norske forhandlere. For eksempel viser kjøpsordrene i klagers bilag 8 og 41 at NSM i flere omganger har bestilt Standard Horizon-produkter fra Yaesu UK Ltd i perioden 2017-2021, og i klagers bilag 9 og 40 vises at Yaesu UK Ltd har fakturert NSM for korresponderende Standard Horizon-produkter i perioden 2016-2022. Kjøpsordrene og fakturaene i klagers bilag 12 og 13, viser at Seatronic har gjort flere bestillinger og blitt fakturert for produkter fra Yaesu UK Ltd i perioden 2017-2021. På denne

bakgrunn finner Klagenemnda at som merkehavers bruk regnes også bruken gjort av Yaesu UK Ltd, NSM og Seatronic.

- 22 Klager anfører at også Telenor Kystradio er forhandler for STANDARD HORIZON-produkter, men uten å dokumentere hvem Telenor Kystradio bestiller produktene fra. Hvorvidt Telenor Kystradio var en autorisert forhandler innenfor den relevante brukspliktperioden er etter Klagenemndas syn uansett ikke avgjørende, ettersom de Standard Horizon-produktene som Telenor Kystradio har tilbudt for salg sammenfaller med de som for eksempel NSM har tilbudt for salg, blant annet Standard Horizon fastmonterte og håndholdte VHF radioer. Klagenemnda har her sammenlignet produktkatalogen for 2018 (bilag 4) fra NSM og nettsiden fra Telenor Kystradio i bilag 23 og 24.
- 23 Klagenemnda vil i det følgende ta utgangspunkt i bruken gjort av Yaesu UK Ltd, NSM og Seatronic. Klager har framlagt en omfattende mengde dokumentasjon, som i grove trekk består av produktkataloger, avbildede varer, kjøpsordrer, fakturaer og utskrifter fra nettsider med produkter som kan knyttes til kjøpsordrene og fakturaene. Fakturaene og kjøpsordrene som er lagt fram for Klagenemnda er på begjæring fra klager unntatt offentlighet, jf. varemerkeloven § 25 andre ledd første punktum, jf. § 51 siste ledd andre punktum. Dokumentasjonen viser i tillegg informasjon om de norske forhandlerne og deres hjemmesider, bruksanvisninger og utsnitt fra Store Norske leksikon, Wikipedia og EUIPOs guidelines.
- 24 Det aktuelle merket er et ordmerke. Klagenemnda er av den oppfatning at dokumentasjonen viser bruk av merket enten som et ordmerke eller i en form som ikke endrer dets særpreg, jf. varemerkeloven § 37 andre ledd første punktum.
- 25 Det at klagers datterselskap Yaesu UK Ltd har to forhandlere i Norge og jevnlig solgt produkter under kjennetegnet STANDARD HORIZON til disse i brukspliktperioden, er en klar indikasjon på bruk for å skape eller bevare en markedsandel i Norge for varene, se ovenfor i avsnitt 19. Produktkatalogene for markedet i Europa og Asia-Stillehavsregionen viser at klagers produkter i hovedsak er marine kommunikasjonsapparater og tilbehør, nemlig fastmonterte og håndholdte VHF radioer og tilbehør som antenner, batterier, ladere, mikrofoner, hodetelefoner, belteklips, monteringsbraketter, høyttalere og roperter (bilag 27 og 29).
- 26 På nettsiden til NSM står det at NSM er «Norges største båtutstyrskjede, med 9 butikker i Sør-Norge, og hovedlager og netthandel i Arendal. Vi har levert utstyr til landets båtentusiaster siden 1984, og satser på å ha et stort og komplett utvalg av varer slik at du får alt du trenger til båt og båtliv på ett sted» (bilag 10). I NSM sin produktkatalog fra 2018, står det at «Standard Horizon har vært og er en pioner innenfor marineelektronikk. Selskapet ble startet i 1969 og er ledende innenfor produksjon og utvikling av stasjonære og håndholdte VHF'er». I samme katalog er det avbildet, med norske priser til sluttbrukerne, ulike varianter av Standard Horizon bærbare og fastmonterte VHF radioer med blant annet GPS og DSC, og tilbehør som

ladekabel, antenne, ekstern GPS antenne, kablet håndsett, monteringsbrakett og forlengerkabel, samt høyttalere og megafoner (bilag 4). Tilsvarende informasjon og kjennetegnsbruk framstår å være gjort i katalogene fra 2016 og 2017 (bilag 39). Kjøpsordrene viser at NSM har bestilt en rekke enheter av ulike Standard Horizon-produkter fra Yaesu Uk Ltd i snitt to ganger årlig i perioden juli 2017 til januar 2021 (bilag 8 og 41), og Yaesu UK Ltd har mange ganger fakturert NSM for korresponderende produkter i perioden 2016-2022 (bilag 9 og 40).

- 27 Båttutstyr AS, her kalt Seatronic, er en norsk leverandør av båttutstyr som holder til i Moss (bilag 42). Kjøpsordrene sett sammen med fakturaene viser at Seatronic har bestilt og blitt fakturert for en rekke Standard Horizon-produkter fra Yaesu UK Ltd i perioden 2015-2021 (bilag 12, 13, 19, 44 og 45). Skjermbildene fra Seatronic sin hjemmeside viser hvordan Seatronic markedsfører Standard Horizon fastmonterte og håndholdte VHF radioer med GPS og DSC (bilag 15 og 16). Skjermbildene er riktignok udatert, men sett hen til kjøpsordrene og fakturaene forklart foran, legger Klagenemnda til grunn at bruken kan legges til grunn.
- 28 Det at klager ikke har framlagt salgstall og hvilke salg NSM og Seatronic har gjort til norske sluttbrukere er etter Klagenemndas syn ikke avgjørende. I lys av det dokumenterte bestillingsomfanget i hele den relevante brukspliktperioden til båtbutikkene NSM og Seatronic og at forhandlerne har markedsført varene under kjennetegnet STANDARD HORIZON med norske priser i produktkataloger og nettside mot sluttbrukerne, finner Klagenemnda det sannsynlig at innkjøpet er gjort med tanke på å få varene ut på det norske markedet. Dette er bruk som er tilstrekkelig til å skape eller bevare en markedsandel her i riket for varene under kjennetegnet STANDARD HORIZON.
- 29 Når det gjelder hvilken måte merket er tatt i bruk på, er det tilstrekkelig for å etablere reell bruk at merket er brukt på en måte som gjør omsetningskretsen i stand til å oppfatte merket som en angivelse av kommersiell opprinnelse, jf. T-105/13 TrinkFix v. Drinkfit avsnitt 29. I samme avsnitt uttaler EU-retten videre at i vurderingen kan det tas til hensyn hvordan varene vanligvis brukes for å opprette og beholde markedsandeler, selv om disse ikke innebærer å fysisk feste merket på varene eller deres emballasje.
- 30 Når det gjelder den konkrete brukens karakter og for hvilke varer, finner Klagenemnda at Yaesu UK Ltd har brukt merket i fakturaene på en slik måte at forhandlerne NSM og Seatronic oppfatter STANDARD HORIZON som angivelse av kommersiell opprinnelse for varene. Fakturaene gjelder i stor grad ulike typer transceivere, som på norsk kan oversettes til kombinert radiosender og -mottaker, VHF radioer og tilbehør til disse som mikrofoner, ladere, batterier, antenner og høyttalere (bilag 40 og 44). Selv om hver enkelt vare ikke er merket med STANDARD HORIZON, er hver side i fakturaene merket øverst til høyre med «YAESU» og «STANDARD HORIZON», over to linjer med

rød understreking. Til dette kommer at både NSM og Seatronic selv har markedsført varene under kjennetegnet STANDARD HORIZON.

- 31 Etter Klagenemndas syn har også NSM og Seatronic brukt merket på en slik måte at omsetningskretsen vil oppfatte STANDARD HORIZON som angivelse av kommersiell opprinnelse for varene og dermed at bruken er i tråd med garantifunksjonen. Klagenemnda finner at STANDARD HORIZON er brukt som kjennetegn for håndholdte og fastmonterte marine VHF radioer med blant annet GPS og DSC og tilbehør til slike i NSM sine produktkataloger for 2017 og 2018, se ovenfor i avsnitt 25. Klager har i tillegg ved nærbilder av selve varene og/eller deres emballasje, vist at STANDARD HORIZON brukes som kjennetegn på marine håndholdte og fastmonterte VHF radioer (bilag 63, 4, 117-118, 133 og 134) og tilbehør til disse som batterier og batteripakker (bilag 53 og 62), deksel og flytedeksel (bilag 59 og 65), ekstern GPS antenne til VHF radio (bilag 66, 122-123 og 142), megafon (bilag 67, 68, 73-75), ekstern høyttaler (bilag 76, 77, 104, 105), håndholdt mikrofon til VHF radio (bilag 83-87, 92-96, 112-116 og 143), forlengerkabel (bilag 131-133) og skruer (bilag 144). Selv om nærbildene av produktene og deres emballasje ikke er datert eller er hentet fra NSM sine nettsider utenfor brukspliktperioden, finner Klagenemnda det sannsynliggjort at NSM har brukt merket på denne måten innenfor brukspliktperioden. Klagenemnda legger her vekt på at klagers dokumentasjon er forklart og ordnet slik at fakturaer og kataloger fra for eksempel 2018 er samordnet med avbildningene.
- 32 EU-domstolen og EU-retten har etablert praksis for hvor langt en generell varefortegnelse kan nedskrives, jf. C-714/18 P Taiga avsnitt 29-31 med henvisning til T-126/03 Aladin, og C-714/18 P Taiga avsnittene 42-44. Hvis vareangivelsen er så generell at den kan deles opp i selvstendige underkategorier, så må merkehaveren dokumentere reell bruk for hver av de selvstendige underkategoriene, jf. C-714/18 P Taiga avsnitt 43. For å identifisere de selvstendige underkategoriene er varene og tjenestenes formål og tiltenkte bruk vesentlige kriterier, jf. C-714/18 P Taiga avsnitt 44.
- 33 Klagenemnda er av den oppfatning at klagers dokumentasjon ikke er tilstrekkelig til å vise reell bruk for hele klagers prinsipale varefortegnelse. På den annen side er det heller ikke tilstrekkelig grunnlag for å snevre inn varefortegnelsen til «Marine VHF radio transceivers» eller «Marine VHF radio transceivers, as well as parts and accessories for Marine VHF radio transceivers» i tråd med innklagedes subsidiære og atter subsidiære påstand. Dokumentasjonen viser riktignok at klager i hele brukspliktperioden har brukt kjennetegnet i Norge for marine VHF radioer mv., men som det følger av NSM sin produktkatalog for 2018 (bilag 4 side 4), kan mye av utstyr til båt også brukes i bobilen eller på hytta. I tillegg er det relativt vanlig at håndholdte VHF-radioer brukes til jakt og skogsarbeider i utmarksområder. Etter Klagenemndas vurdering vil slike VHF radioer uansett ha samme formål, og kan ha samme eller lignende bruksområde både til lands og til vanns.

- 34 Klagenemnda er på denne bakgrunn av den oppfatning at nedskrivningen av klagers varefortegnelse til «Radio transceivers; parts and accessories for radio transceiver; aerals for radio transceiver» utgjør en tilstrekkelig snever definert kategori fra klagers prinsipale varefortegnelse, herunder fra den generelle angivelsen «telecommunication machines and apparatus, parts and accessories for telecommunication machines and apparatus, parts and accessories for electronic machines and apparatus, intercommunication apparatus, radios, vehicle radios, radiotelegraphy sets, radiotelephony sets, sound transmitting apparatus, transmitters (telecommunication), transmitters of electronic signals, transmitting sets (telecommunication)». Når det gjelder «aerals for radio transceiver; amplifiers for radio transceiver; loudspeakers for radio transceiver», er Klagenemnda av det syn at dette blir en korrekt nedskrivning fra klagers prinsipale varefortegnelse «aerals, amplifiers, loudspeakers». Dette fordi antenner, forsterkere og høyttalere generelt, kan ha et vidt spekter av formål og tiltenkt bruk hvor flere kan være vesentlig forskjellig fra VHF radioers formål og tiltenkte bruk. Det er for eksempel en vesentlig forskjell i formål og tiltenkt bruk for antenner, forsterkere og høyttalere for å lytte til radio og se på tv i private hjem sammenlignet med VHF radioer for kommunikasjonsformål.
- 35 Klagenemnda har på denne bakgrunn kommet til at internasjonal registrering nr. 753881 ordmerket STANDARD HORIZON opprettholdes for «Radio transceivers; parts and accessories for radio transceivers; aerals for radio transceivers; amplifiers for radio transceivers; loudspeakers for radio transceivers», men slettes for de resterende varene i klasse 9, jf. varemerkeloven § 37. Patentstyrets beslutning om å slette internasjonal registrering nr. 753881 for alle varene i klasse 9, med unntak av «Marine VHF radio transceivers» omgjøres.
- 36 **Sakskostnader**
- 37 I henhold til patentstyrelova § 9 kan Klagenemnda i sak om administrativ overprøving, tilkjenne en part som fullt ut eller i det vesentlige har fått medhold, de nødvendige sakskostnader fra motparten. Bestemmelsen gir anvisning på en skjønnsmessig vurdering, hvor det blant annet skal legges vekt på om det var god grunn til å få saken prøvet fordi den var tvilsom, og om det er rimelig ut fra typen sak og forhold hos motparten å pålegge kostnadsansvar.
- 38 Forarbeidene uttaler at dette er en kan-regel, slik at man ikke automatisk har krav på sakskostnader. Det skal bare tilkjennes sakskostnader som ligger innenfor det som framstår som rimelig for å ivareta partenes interesser i saken, og at man ved fastsettelsen av kostnadsansvaret må ha for øye at en administrativ overprøving skal være et enkelt og rimelig alternativ til behandling ved domstolene, jf. Prop.94 L (2011-2012) s. 12.

- 39 Patentstyret kom til at kravstiller måtte anses å ha vunnet saken i det vesentligste ettersom varefortegnelsen ble nedskrevet til «Marine VHF radio transceivers», og tilkjente derfor at merkehaber skulle betale til kravstiller sakskostnader på NOK 39 750,00. Merkehaverens klage går ut på at denne nedskrivningen er alt for omfattende, og anfører at merket må opprettholdes for en prinsipal eventuelt en subsidiær varefortegnelse. Innklagede har på sin side prinsipalt anført at registreringen må slettes i sin helhet, subsidiært at merket opprettholdes for den varefortegnelsen Patentstyret opprettholdt merket for og atter subsidiært for «Marine VHF radio transceivers, as well as parts and accessories for Marine VHF radio transceivers».
- 40 Klagenemnda har kommet til at klager får delvis medhold i sin prinsipale påstand og fullt medhold i sin subsidiære påstand, og at innklagede ikke får medhold i sin prinsipale påstand og kun begrenset medhold i sine subsidiære og atter subsidiære påstander. Klagenemnda er på denne bakgrunn kommet til at ingen av partene har fått fullt ut eller i det vesentlige medhold. Det tilkjennes derfor ikke dekning av sakskostnader. Hver av partene må dekke sine egne sakskostnader.

Det avsies slik

Slutning

- 1 Klagen tas delvis til følge.
- 2 Utpekningen av internasjonal registrering nr. 753881 ordmerket STANDARD HORIZON i Norge opprettholdes for «Radio transceivers; parts and accessories for radio transceivers; aerials for radio transceivers; amplifiers for radio transceivers; loudspeakers for radio transceivers» i klasse 9.
- 3 Sakskostnader tilkjennes ikke.

Gunhild Giske Skyberg
(sign.)

Martin Berggreen Rove
(sign.)

Kari Anne Lang-Ree
(sign.)